

Kultur, fritid og frivillighetspolitikk på nasjonalt nivå

Kulturloven

Kulturloven trådte i kraft 1. august 2007. Kulturloven gav stat, fylkeskommune og kommunene ansvar for å fremme og legge til rette for et bredt spekter av kulturvirksomhet. Kulturloven skal sikre at alle får oppleve et mangfold av kulturuttrykk og anledning til å delta i ulike kulturaktiviteter:

§ 5. Felles oppgaver. Staten, fylkeskommunen og kommunen skal syta for

- at kulturlivet har føreseielege utviklingskår
- å fremja profesjonalitet og kvalitet i kulturtilbodet og leggja til rette for deltaking i kulturaktivitetar
- at personar, organisasjonar og institusjonar har tilgang til informasjon om ordningar med økonomisk støtte og om andre verkemiddel og tiltak

Kulturloven er historisk og viktig. Man kan likevel stille spørsmål om hva loven betyr for utformingen av kulturpolitikken i den enkelte kommune? Disse spørsmålene ble forsøkt besvart i Kulturutredningen 2014.

Prop. 135 L (2012 – 2013) Endringer i lov om folkebibliotek

Med lovendringen får folkebibliotekene et klarere samfunnsoppdrag som arena for læring og kulturopplevelser. I lovendringen blir blant annet formålsparagrafen endret slik at det nå er slått fast at folkebibliotekene skal være en arena og møteplass for formidling, offentlig samtale og debatt og at folkebibliotekene skal drive aktiv formidling.

Kulturutredningen 2014

I 2014 kom Kulturutredningen på bestilling fra Kulturdepartementet. Kulturutredningens mandat var å gå igjennom norsk kulturpolitikk siden 2005 og komme med anbefalinger for framtidens kulturpolitikk.

Deltakelse i kulturaktiviteter gir den enkelte opplevelser og mulighet til utvikling som

menneske og samfunnsdeltaker. Kulturaktivitetene gir arenaer for tilhørighet og sosialt fellesskap. Av stor betydning er det også at kulturaktiviteter gir skoling

til deltakelse i det uenighetsfellesskapet som er en forutsetning for et fungerende demokrati. De bidrar til å utvikle en ytringskompetanse som både gjelder den enkeltes foretrukne kulturuttrykk og -former, og som dreier seg om å forholde seg til nye opplevelser og til smaks- og uttrykkspreferanser hos andre grupper og enkeltpersoner. En forutsetning for at kulturlivet skal fungere på denne måten, er imidlertid at verdier som dannelse, nyskaping, kvalitet, kritikk og mangfold tillegges stor vekt i kulturpolitikken. Et kulturliv som ikke etterstreber kvalitet, vil heller ikke kunne oppfylle andre samfunnsmessige oppgaver (Kulturutredningen 2014 s.10)

Oppsummert legger Kulturutredningen 2014 føringer for kommunale kulturstrategier ved å vise til ønsket utvikling innenfor nedenfornevnte områder:

Styrk den lokale grunnmuren: Statlig kulturpolitikk etter 2014 bør være et løft for det lokale kulturlivet.

- Folkebibliotek: et sted for formidling og offentlig debatt. Bør styrkes og prioriteres i tiden framover
- Kulturskolen: Det er et ønske om opptrapping av ressursbruk til kulturskolene
  - Det anbefales i kulturutredningen at kulturskolen flyttes fra kunnskapsdepartementet til kulturdepartementet
- Tre trinns kulturskole som nasjonal standard?
  - Bredde: Alle
  - Normal: De som søker seg inn på kulturskolen
  - Smal: talenutvikling
- DKS, DKSS og UKM bør prioriteres og bygges ut i årene som kommer
- Lokale øvings – og fremføringsarenaer for lokalt musikkiv bør prioriteres
- Kunstnerpolitikk: mer til færre
- Kulturinstitusjoner
  - Stimulere til skapende, lokal kunstnerisk virksomhet
  - Kulturhus bør ha drift/programmering i samsvar med det lokale kulturlivets behov
  - Være seg bevisst sin samfunnsrolle, også når det gjelder meningsutveksling i offentligheten
  - Sterke kulturinstitusjoner med godt innhold

- Ungdoms/fritidsklubber:
«Den glemte kulturarena»
  - Fritidsklubber bør overføres til fra Barne, likestillings – og inkluderingsdepartementet til kulturdepartementet
  - Det bør på plass nasjonale føringer på minimumsinhold og organisering (gjerne etter forslag fra Ungdom og Fritid)

Klubbene er et viktig lavterskeltilbud og en introduksjon for mange ulike miljøer inn mot øvrig kultur.

Stortingsmeldinger om kultur og idrett og nasjonale handlingsplaner innen mer kulturspesifikke områder staker ut kursen for den nasjonale kultur- og idrettspolitikken. Slike meldinger får også konsekvenser for kommunene, dels i form av plankrav som kommunene må imøtekomme for at det kan hentes ut statstilskudd på lokalt nivå, og dels ved at meldingene stiller virkemidler til disposisjon.

Meldinger med relevanse for kultur, fritid og frivillighetsplanlegging:

Mld.St. 8 (2018 – 2019)

Kulturens Kraft – kulturpolitikk for framtida

Målet om å skape kunst- og kulturuttrykk av ypperste kvalitet må ligge til grunn for kulturpolitikken. Den samfunnsbyggende krafta i kulturen er ringvirkninger og merverdi av dette. Men det at kunst- og kulturuttrykk har kraft i seg selv, gir ikke alene tilfredsstillende svar på hvorfor samfunnet skal prioritere kulturvirksomhet framfor andre formål. Svar på dette er heller å finne i kulturvirksomhet som grunnlag for demokratiutvikling, sosiale fellesskap og økonomisk verdiskaping¹.

Det varsles i meldinga at det i løpet av få år vil komme en idrettsmelding, en kunstnermelding, en barne – og ungdomskulturmelding, en museums melding, en språkmelding, en nasjonal bibliotekstrategi, en scene-kunststrategi, og en strategi for kultur og reiseliv. I 2020 vil det også komme en stortingsmelding om kulturminnepolitikken.

Mål for meldingen:

Samfunns mål

Eit levende demokrati der alle er frie til å ytre seg, og der mangfold, skaperkraft og kreativitet er høyt verdsatt. Et inkluderende samfunn der kunst og kultur av ypperste kvalitet inspirerer, samler og lærer oss om oss selv og omverdenen.

Overordna kulturpolitiske mål

Eit fritt og uavhengig kulturliv som

- skaper kunst- og kulturuttrykk av ypperste kvalitet
- fremmer danning og kritisk refleksjon
- tar vare på og formidler kulturarv
- skaper og formidler et kulturtilbud som blir opplevd som relevant, og som representerer befolkninga
- er tilgjengelig for alle og oppmuntrer den enkelte til å oppleve og delta i kulturaktiviteter
- tilbyr møteplasser og bygger fellesskap
- fornyer seg og viser evne til omstilling
- har internasjonal gjennomslagskraft og fremmer interkulturell forståelse
- styrker norsk språk, de samiske språka, de nasjonale minoritetsspråka og norsk tegnspråk som grunnleggende kulturbærere²

Mld.St. 10 (2018 – 2019) Frivilligheten – sterk, selvstendig, mangfoldig – Den statlige frivillighetspolitikken.

Et godt samfunn bygges nedenfra. Staten må legge til rette for at enkeltpersoner, familier og lokalsamfunn mulighet til å styre egen hverdag og til å forme sin framtid. Politikken går ut på å legge til rette for bed deltaking, høy aktivitet og sterke fellesskap. Muligheter for alle og frihet til å leve egne liv gjennom et rettferdig og bærekraftig velferdssamfunn hvor evner og innsats teller mer enn bakgrunn og opphav. Et samfunn hvor enkeltmenneske får bruke ressursene sine og oppleve mestring i samspill med og med omsorg for hverandre.

¹ Mld.St. 8 (2018 – 2019) Kulturens Kraft – kulturpolitikk for framtida kap. 1.1. Bakgrunn for kulturmeldinga

² St.Mld 8 (2018-2019) Kulturens kraft – kulturpolitikk for framtida kap 5, boks 5,1

Mld.St. 18 (2015-2016) Friluftsliv. Natur som kilde til helse og livskvalitet, legger føringer om å opprettholde og ta vare på friluftsliv som en del av landets nasjonale kulturarv og identitet. Friluftsliv er viktig for bedre helse og livskvalitet for alle.

Mld.St. 19 (2014-2015) Folkehelsemeldingen: Mestring og Muligheter.

Tiltak innenfor Kulturdepartementet: Regjeringens frivillighetserklæring, endring i tippenøkkelen for å øke spillemidler til idrettsformål, videreføre momskompensasjonsordningen, forskningsprosjektet om deltakelse og folkehelse.

Innenfor Barne, Likestillings- og Inkluderingsdepartementet ligger tiltak om å bekjempe barnefattigdom. Dette er noe kultursektoren må ta alvorlig. Det må tilstrebes at barn og unge har lik mulighet til deltakelse og mestring i det lokale kultur- og aktivitetslivet uavhengig av sosio-økonomisk bakgrunn. Deltakelse skaper integrering, inkludering, forståelse, trivsel og samhold.

Nasjonal bibliotekstrategi 2015 – 2018 Statens oppgaver og ansvar for utvikling av folkebibliotekene

Strategien har fokus på bibliotekene som:

- møteplasser for debatt og offentlig samtale
- arena for kulturopplevelser og læring
- digital tjenestetilbyder, blant annet ved tilbud om e-bokutlån
- styrking av innkjøpsordningen for litteratur for å sikre bredde i sjangre med særlig vekt på barn og unge
- styrking av samarbeidet mellom folkebibliotek og skoler
- aktiv formidling

Mld.St. 23 (2008-2009) Bibliotek – Kunnskapsallmenning, møtestad og kulturarena i ei digital tid.

Hovedmålet med denne meldinga er å utvikle robuste og omstillingsdyktige bibliotek som kan tilby alle innbyggere bedre bibliotektenester. Dette er en viktig oppgave som ikke minst handler om å styrke og videreutvikle en offentlig møteplass for kultur- og kunnskapsformidling, tufta på demokrati og ytringsfridom. Regjeringa vil oppnå dette gjennom blant annet ved å:

- utvikle folkebibliotekene som møtestad, kulturarena og samfunnsaktør
- fremme folkebibliotekene som læringsarena og i særleg grad utvikle bibliotekene som arena for leselyst og lesemerstring
- forbedre og utvikle skulebiblioteka
- utvikle bibliotektilbudet til spesielle grupper

Bibliotekreform 2014

Bibliotekene har en enestående posisjon som samfunnets kunnskapsallmenning. De skal tilby gode, relevante og oppdaterte tenester og tilføre brukerne kunnskap, kompetanse og kulturopplevelser. Bibliotekene skal være synlige og gi gode og etterspurte tilbud på nettet, i forskningen og undervisningen og i lokalsamfunnet.

Kulturskolen og ny rammeplan:

Alle kommuner skal alene eller i samarbeid med andre kommuner ha et musikk- og kulturskoletilbud til barn og unge, organisert i tilknytning til skoleverket og kulturlivet ellers. Gjennom Mld.St. nr.39; Ei blott til lyst, Skapende læring - Strategiplan for kunst og kultur i opplæringen 2007 – 2010 og gjennom rammeplan for norske kulturskoler - På vei til mangfold; kommer forventningene til de kommunale kulturskolene frem. Dette innebærer at Kulturskolene skal nå ut til alle som ønsker det - både i bredden og gjennom fordypning.

Ny rammeplan for norske kulturskoler er ute på høring våren 2016: Mangfold og fordypning. Den nye rammeplanen legger opp til en tre-trinns kulturskoledmodell hvor trinn 1 er for alle (eksempelvis kulturskoletimen i grunnskolen), trinn 2 er dagens praksis av kulturskoler (elever som søker seg inn og betaler kontingent for deltakelse) og trinn 3 som vil være et talentprogram i regi kulturskolen.

Kino Meld. St. 30 (2014–2015) - En framtidrettet filmpolitikk:

Filmkulturell formidling handler også om å formidle filmhistorie og kunnskap om norsk og internasjonal film og å sette filmene inn i en større sammenheng. Dette kan gjøres f.eks. ved å fasilitere visninger av filmklassikere og andre utvalgte filmer på kino og andre plattformer innenfor en filmkulturell kontekst. Med forankring i en felles historie kan film skape opplevelser utover det umiddelbare møtet med filmens fortelling, for eksempel knyttet til filmens tidsepoke, tematiske vinkling eller filmskaper. I en tid med et massivt tilbud av filmer fra hele verden blir slik kuratering viktig også for nye filmer.

Formidlingsarbeid kan også være av mer pedagogisk art, som å bidra til at barn og unge blir reflekterte og kritiske brukere av levende bilder. Mediekompetanse («media literacy») er et viktig satsingsområde i Norge og EU. Mediekompetanse er evnen til å bruke mediene, forstå og kritisk evaluere ulike aspekter ved medieinnholdet, samt å skape kommunikasjon i en sammenheng (kap. 8.2).

Kunst Meld. St. 23 (2011–2012) – Visuell kunst:

Blant kulturpolitikens viktigste oppgaver er å legge til rette for at alle kan oppleve et mangfold av ulike kulturtilbud og kunstneriske uttrykk, og delta i et aktivt kulturliv. Skapende kunst bidrar til fornyelse og utvikling av samfunnet og enkeltmennesker. Tilgangen til kunst- og kulturopplevelser og muligheten til å uttrykke seg gjennom kunst og kultur skal ikke være avhengig av geografi eller sosiale skillelinjer. Et godt kunst- og kulturtilbud oppnås ikke gjennom markedet alene. Det er nødvendig med et offensivt offentlig økonomisk engasjement for å sikre bredde og mangfold (kap. 3).

Meld. St. 10 (2011–2012) – Kultur, inkludering og deltaking:

Det er et overordna mål for regjeringen å jevne ut økonomisk og sosial ulikhet og arbeide for et inkluderende samfunn der alle kan delta. Et sterkt og dynamisk kulturliv som manifesterer seg i et mangfold av kulturuttrykk er en sentral del av et inkluderende samfunn. God kunst og kultur setter dagsorden, bidrar til meningsdanning i samfunnet og kan gi en stemme til mennesker som ellers ikke blir hørt. Slik kan kunsten bidra til endring og inkludering i samfunnet.

Deltaking i kulturaktiviteter er en måte å høre til samfunnet på. I det moderne samfunnet er personlig og

sosial identitet sterkt knyttet til deltakelse i kulturaktiviteter. Som følge av at kulturtilbud og kulturaktiviteter har blitt en mer sentral del av samfunnet og at flere deltar, kan konsekvensene av utenforskap oppleves sterkere enn tidligere. For mennesker som står i fare for å falle utenfor på grunn av arbeidsledighet, sykdom eller annet, kan deltakelse i kulturlivet bidra til at en ikke opplever seg totalt ekskludert og være med på å gi mening i hverdagen, bedre selvfølelsen og livskvaliteten. Kunsten og kulturen må derfor være åpen og inkluderende.

Satsingsområde 1: Inkludering og nye stemmer i kultursektoren: Kulturinstitusjoner, det frie kunstfeltet og frivillige kunst- og kulturorganisasjoner har stort potensial i å tilby møtesteder og fellesskapsarenaer som kan bidra til inkludering. I kraft av sine roller, sine kjerneoppgaver og sin kapasitet skal kulturinstitusjonene være sentrale drivkrefter på sine områder

Satsingsområde 2: Sikre tilgang ved å bygge ned fysiske og økonomiske barrierer: Regjeringa har en visjon om at samfunnet skal være universelt utforma innen 2025. Å legge universell utforming til grunn for samfunnsutviklinga gir bedre og mer likestilte omgivelser for personer med nedsatt funksjonsevne. Som i andre land er det (...) sosioøkonomiske forskjeller i bruk og deltakelse både i det organiserte og i det frivillige kulturlivet. Det er de med høy utdanning og høy inntekt som deltar mest. Kulturbruksundersøkelser fra Statistisk sentralbyrå (SSB) viser at mønstre i kulturbruk i det store og hele har holdt seg nokså stabilt de siste tiåra, tross i innsats for utjevning

Satsingsområde 4: Inkludering gjennom samarbeid med og deltakelse i frivillig kultursektor: Det vil bli lagt til rette for økt samarbeid og kulturell brobygging mellom profesjonelle kunst- og kulturinstitusjoner og frivillig sektor. I tillegg skal det rettes økt oppmerksomhet mot deltakelse og representasjon fra grupper som faller utenfor det tradisjonelle organisasjons-samfunnet, og mot betydningen av møteplasser og brobyggere for inkludering og integrering i frivillig kultursektor

St.meld. nr. 24 (2008-2009) – Nasjonal strategi for digital bevaring og formidling av kulturarv:

Formålet med denne meldingen er at så mange som mulig skal få digital tilgang til kunnskap og opplevelser representert i kulturarven.

St. meld. Nr 49 (2008 – 2009) Framtidas museum

Hovedmål:

Forvaltning: Museenes samlinger skal sikres og bevares best mulig for ettertiden og gjøres tilgjengelig for publikum og for forskning. Viktige delmål vil være gode sikrings- og bevaringsforhold samt prioritering og koordinering av samlingene.

Forskning: Forskning og kunnskapsutvikling ved museene er et nødvendig faglig grunnlag for innsamling,

dokumentasjon og formidling. Et delmål vil være økt forskningssamarbeid, både i museumsnettverket og mellom museene og forskningsmiljøer i kunnskapssektoren.

Formidling: Museene skal nå publikum med kunnskap og opplevelse og være tilgjengelig for alle. Det innebærer målrettet tilrettelegging for ulike grupper og aktuell formidling som fremmer kritisk refleksjon og skapende innsikt.

Fornyng: Gjennom faglig utvikling, nytenking og profesjonalisering, skal museene være oppdaterte og aktuelle i alle deler av sin virksomhet, være solide institusjoner og ha en aktiv samfunnsrolle. Et delmål vil være å utvikle digital forvaltning og formidling³.

Kultur, fritid og frivillighetspolitikk på regionalt nivå

Telemark

Fylkeskommunal kulturstrategi 2014 – 2025, Strategi for kultur, kulturarv og bibliotek. Revisjon av handlingsprogram 2018 – 2020 (de områder med relevans for Nome)

Fokusområde bred verdiskaping

- Styrke folkekulturen
- Arbeide for statlige (økte) tilskudd til prioriterte kulturbygg, inkludert Telemark Museum

Fylkesbiblioteket

Tilrettelegge for gode bibliotekstjenester i folke- og skolebibliotekene ved å:

- Videreføre ordningene PressReader, E-bøker, Sommerles og felles transportordning for bøker
- Samarbeide med Telemarkskommunene om å etablere og videreføre leseombud og språkkafe
- Styrke bibliotekets rolle i stedsutviklingen ved å bidra til at folkebibliotekene er en møteplass
- Løfte fram bibliotekene som arena for sosial og digital inkludering i samfunnet, og som arena for livslang læring
- Fokuserer på skolebibliotekets rolle i å hindre frafall i de videregående skolene

Mål: Legge til rette for økt kompetanse for de ansatte i folke- og skolebibliotek, og bidra til at biblioteka gir aktuelle og relevante bibliotekstjenester i Telemark gjennom å:

- Holde kurs og workshops for å bidra til økt digital og teknisk kompetanse hos bibliotekansatte

Mål: Synliggjøre tilbudene i folke- og skolebibliotek, samt fokusere på bibliotekenes rolle som litteraturformidlere ved å:

- Videreutvikle Lesersørvis og tilby nettkurs i Lesersørvis-metodikken
- Bidra til økt kompetanse på litteraturformidling i tradisjonell og digital forstand, når folkebibliotekene er ubetjente
- Legge til rette for samarbeid mellom litteraturaktører i fylket, og bidra til at litteraturfestivalene også er møteplass for bibliotekansatte
- Videreutvikle formidlingstiltak som kan fremme leselyst og leseutvikling hos barn og ungdom

³ St.Mld nr 49 (2008 – 2009) Framtidas Museum kap 2.3 Mål for videre utvikling av museumssektoren

Kultur

Mål: Styrke Telemark som et attraktivt kulturfylke gjennom å:

- Bidra til at flere av fylkets kulturaktører deltar i internasjonale prosjekter, blant annet gjennom mulighetene i de europeiske samarbeidsprogrammene
- Prioritere prosjekter og tiltak som styrker kulturelle fyrtårn av regional eller nasjonal betydning
- Samarbeide med regionale kunstnere og kunstinstitusjoner om produksjoner til Den kulturelleskolesekken
- Forsterke samarbeidet med Telemark kunst-senter og kommunene i Telemark om satsingen påkunst i offentlige rom

Mål 1: Sikre et godt kulturtilbud til barn og unge gjennom å:

- Gi kunnskap om aktuelle kulturelle fyrtårn i Den kulturelle skolesekken
- Videreutvikle Ung kultur møtes (UKM) med fokus på fylkesfestivalen, UKM media og lokal

Forankring

- Videreutvikle ordningen Unge arrangører i Den kulturelle skolesekken og Ung kultur møtes
- Opprettholde konserttilbudet til barnehagene
- Stille krav om at aktører som mottar fast fylkeskommunal driftsstøtte skal ha et formidlingstilbud til barn og unge
- Prioritere søknader rettet mot barn og unge i vår tilskudsbehandling

Mål 2: Styrke bredden i kulturtilbudet i Telemark gjennom å:

- Informere om aktuelle produksjoner i Den kulturelle skolesekken som er på turné for å stimulere til bedre ressursutnyttelse og et bredere kulturtilbud
- Stille krav om at aktører med fast driftsstøtte fra fylkeskommunen må arbeide for å inkludere personer med innvandrerbakgrunn
- støtte opp om arrangementer og tiltak som skaper kunstnerisk mangfold

Mål: Være pådriver for kompetanseheving og nettverk gjennom å:

- Samarbeide med kommunene og Telemark kulturnettverk om det frivillige kulturlivet
- Arrangere og videreutvikle møteplasser for Den kulturelle skolesekken og Ung kultur møtes
- Gjennomføre årlige utviklingssamtaler med kulturaktørene som mottar fylkeskommunal

Driftsstøtte

- Aktivt prioritere prosjekter som innebærer talentutvikling for barn og unge
- Delta i pilotprosjekter for å forbedre kvaliteten på formidlingen til barn og unge i Den kulturelle skolesekken
- Gjennomføre en bred markedsundersøkelse innenfor kulturfeltet i Telemark i dialog med Vestfold fylkeskommune for å sikre et kunnskapsgrunnlag for arbeidet med publikumsutvikling
- Gjennomføre en kartlegging av profesjonelle kunstnere og kulturnæringer i samarbeid med Vestfold for å sikre felles kunnskapsgrunnlag.

Mål: Bidra til kompetanseheving innen kulturområdet gjennom å:

- Tilby kompetansehevende kurs, møter og nettverk innen relevante områder, bl.a. med vekt på ny teknologi, digital formidling og publikumsutvikling

Kulturarv

Mål: Sørgje for at kulturminneverdiene i Telemark ivaretas på en bærekraftig måte ved å:

Være proaktive tidlig i planer, prosesser og istandsettingsprosjekter

- Være aktivt deltagende i bystrategiarbeid for å løfte inn betydningen av kulturarven i utviklingsarbeidet, og følge opp Riksantikvarens bystrategi
- Følge opp mål og tiltak i Forvaltningsplan for Rjukan-Notodden Industriarv, og forvalte verdensarverdiene slik at de fremstår som beste praksis for vern av kulturminner og miljøer
- Formidle kulturminners samfunnsnytte og økonomiske verdier

Mål: Utarbeide oversikt og sikre et representativt utvalg kulturminner og kulturmiljøer innen

2025 ved å:

- Kartlegge andre typer kulturminner enn de som er representert per i dag som oppfølging av Riksantikvarens fredningsstrategi
- Starte arbeidet med å identifisere områder med automatisk fredede kulturminner som har særskilt høy verdi, og forberede områdefredning for å bevare kulturminnenes virkning i miljøet og beskytte viktige vitenskapelige interesser. Dette vil også gi en større forutsigbarhet for utbyggingsinteresser.

Mål: Synliggjøre kulturarven i fylket gjennom:

- Formidling, skjøtsel og tilrettelegging av kulturminner i konkrete prosjekt i samarbeid med kommuner, museer og frivillige
- Å bidra til prosjekter i Den kulturelle skolesekken
- Publisering av månedens kulturminne på nett og i media

Mål: Heve kompetansen på kulturminnefeltet i kommunene, blant håndverkere og eiere ved å:

- Utvikle fagskoletilbudet for bygningsvern i Telemark
- Arrangere årlig samling om kulturarv for håndverkere
- Arrangere årlig samling om kulturarv for kommunene
- Bruke eksisterende arenaer og virkemiddel i prosjektet Kulturminneplaner i kommunene

Mål: Tilgjengeliggjøre informasjon gjennom å:

- Sikre og digitalisere bildearkivet fra SEFRAK, et register over bygninger som er eldre enn 1900
- Etablere et prosjekt for kontrollregistrering av arkeologiske objekter i den nasjonale kulturminnedatabasen Askeladden

Strategi for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet 2016 – 2020

Visjon: hele Telemark i bevegelse!

1. Flere energieffektive og fremtidsrettede idrettsanlegg
2. Skape gode forutsetninger for morgendagens toppidrettsutøvere i Telemark
3. Sikre friluftsområder for allmennheten
4. Bedre muligheter for fysisk aktivitet i nærmiljøet
5. Telemark skal bli et attraktivt fylke for store idretts- og friluftsanslag

Prioritert målgruppe for strategien er barn og unge, med særlig vekt på ungdom

Regionalplan for Reiseliv og opplevelser 2011 – 2024, fem hovedsatsingsområder:

- Organisering
- Kvalitet
- Kompetanse og innovasjon
- Områdeutvikling
  - Kulturlandskapet er i ferd med å gro igjen og endre det visuelle landskapsuttrykket.
  - Det er viktig med levende lokalsamfunn.
  - Profileringen av Telemarks kulturskatter bør bli bedre
  - Tilbud til barna ved de voksnes besøkssteder må bli bedre
  - Vanskelig for reisende uten egen bil, for eksempel å komme til vintersportsstedene.
  - Profilering og markedsføring
  - Det er viktig at telemarkingenene flagger det Telemark er gode på.
  - Rutetabeller må offentliggjøres tidlig for å få til reiseplanlegging og forutsigbarhet.
  - Det trengs god skilting til reisemålene.

Regionalplan for nyskaping og næringsutvikling 2011 - 2024, fem hovedsatsingsområder:

- Regional kunnskapskultur: kan bibliotekene som kunnskapsforvaltere spille en rolle i utvikling av en regional kunnskapskultur?
- Innovasjonsmiljøer og samspillsarenaer: bidra til styrking av eksisterende næringsliv gjennom samspill og samhandling
- Attraksjonskraft: økt tilflytting og flere besøkende. Videreutvikle og profilere mangfold og styrke, bærekraftige lokalsamfunn
- Næringsvennlig offentlig sektor: brukerorientert tilrettelegger og vertskap

Regional plan for folkehelse i Telemark 2018 - 2030

Hovedmål:

- Forbedrede levekår for befolkningen skal skapes gjennom å iverksette tiltak for å utjevne sosio-økonomisk ulikhet og hindre at dårlige levekår går i arv
- Forbedret psykisk og fysisk helse ved å prioritere strategier og tiltak som bidrar til en trygg oppvekst, et aktivt og deltakende voksenliv og alderdom.

Fire satsningsområder for å fremme helse og utjevne sosioøkonomiske helseforskjeller i fylket:

1. Kunnskapsbasert og systematisk folkehelsearbeid
Legge til rette for at alle kommuner i Telemark haret systematisk og langsiktig folkehelsearbeid

2. Helsefremmende oppvekst

Fremme sosial og økonomisk likhet i fysisk og psykisk helse blant barn og unge.

Fritidsarenaene innenfor idrett, friluftsliv, kultur, foreningsliv, nærmiljø og nabolag har stor påvirkning på oppvekstmiljøet for barn og unge. Det er derfor viktig å legge til rette for god samhandling med frivillig sektor gjennom støtteordninger til utvikling av møteplasser, tiltak og arrangementer.

3. Helsefremmende voksenliv

Viktige kilder for å fremme sosial og økonomisk likhet i helse blant voksne, er deltagelse i lokalsamfunnet og frivillige organisasjoner. Kulturtilbud og sosiale møteplasser i nærmiljøet er en viktig helsefremmende kilde, i en tid preget av individualisme og ensomhet.

4. Samfunnsutvikling for en aktiv alderdom

Antall eldre vil øke betydelig i Telemark de neste årene. I 2040 vil en tredjedel av befolkningen i Telemark være over 60 år. Dette skyldes særlig store fødselskull fra etterkrigstiden, og generelt høyere levealder. Høy utflytting av unge voksne og relativt lav tilbakeflytting, bidrar også til en stadig høyere andel eldre i befolkningen i fylket.

På grunn av den sterke veksten i andelen eldre vil vi få et betydelig press på helse- og omsorgstjenester i årene som kommer.

Allerede i dag har Telemark en signifikant andel av den voksne befolkningen som bor alene. Det blir derfor en viktig folkehelseoppgave å arbeide for at innbyggerne i Telemark får et godt grunnlag for selvhjelpenhet og egenmestring av livet ved høy alder, og samtidig arbeide for å redusere ensomhet og utenforskap som følge av det å bo/leve alene.

Kulturarenaene og frivillig sektor vil få økt betydning for sosial deltakelse. Dette vil ha verdi både for dem som aktiviserer seg i frivillig arbeid, og for dem som mottar tjenester fra frivillige.

Vestfold

Regional plan for folkehelse i Vestfold 2019 – 2030

Planens formål: fremme helse og trivsel for alle, og bidra til å utjevne sosiale forskjeller.

Fire samfunns mål:

1. Folkehelseperspektivet er tydelig og prioritert innenfor alle samfunnsområder
2. Innbyggerne opplever trygghet og tilhørighet, og muligheter til å bidra i samfunnet
3. Nærmiljø og lokalsamfunn utvikles kontinuerlig som ressurser for helse og trivsel
4. Vilkårene for helsefremmende levevaner er forbedret

Strategisk kultur –og idrettsplan (SKP) for Vestfold 2019 – 2022.

Kulturbegrepet i SKP inkluderer alle kunst –og kulturuttrykk, idrett, friluftsliv, bibliotek og kulturarv.

Visjonen er «kultur bygger og beveger samfunnet». Planen legger føringer for kultur som en synlig og betydningsfull utviklingskraft som skal nå flere, prege stedsutvikling og skape stolthet og tilhørighet. Fokus i strategien er på utvikling av tilbud, stimulering, inspirasjon, tilhørighet, mestring, samfunnsutvikling, foredling, innovasjon, arv og inkludering.

